

Posudek vedoucí diplomové práce Markéty Bogoczové „Populární literatura a její místo na střední škole“

Ústav české literatury a komparatistiky FF UK v Praze, obor učitelství českého jazyka a literatury

Markéta Bogoczová se ve své diplomové práci zaměřuje na fenomén populární literatury v kontextu střední školy. Při stanovení tématu práce vycházela ze svého čtenářského zájmu a z vlastního čtenářského nadšení, je sympatické, že svou čtenářskou zkušenost chce přenést do své učitelské praxe, jakkoli i taková snaha může mít své limity.

Text je strukturován tradičně, od teoretizujícího stručného úvodu k problematice populární literatury, zde se snaží krom jiného reflektovat i monografii Johna Fiskea *Jak rozumět populární kultuře*, nedávno uvedenou do češtiny v překladu P. A. Bílka). Pak se přechází k centrálním kapitolám, které se zabývají praktickými otázkami využití populární literatury na střední škole. V těchto pasážích práce poskytuje detailní analýzu školních seznamů literatury k maturitní zkoušce, a to z pohledu zastoupení literatury, kterou lze z různých důvodů označit jako populární. Autorka podrobila analýze zhruba 280 školních seznamů literatury, přičemž v tomto vzorku je zastoupeno 20 středních škol (10 odborných škol a 10 gymnázií) z každého kraje ČR, střední odborné školy jsou reprezentovány různými typy. Na analýzu seznamů pak navazují konkrétní návrhy práce s texty populární literatury (především young adult literatury, fantasy apod.) ve škole, a to jak pro účely vyučovacích hodin, tak pro účely možné evaluace (autorka vytvořila pracovní listy k maturitní zkoušce).

Z hlediska metodologie bych chtěla zdůraznit dvě oblasti, jež v kontextu práce vnímám jako klíčové: 1. jak se autorka vypořádala s pojetím populární literatury, 2. jakým způsobem pracuje s texty populární literatury, zda a případně jak tím přispívá do didaktických diskusí o metodikách práce s textem.

V reakci na první uvedenou metodologickou oblast: práce nepředstavuje jednotné stanovisko nebo definici, implicitně je zřejmé, že populární literatura není omezena žánrem, a že je na ni nahlíženo z pohledu čtenáře, tedy populární je pro autorku především to, co je čtené a mezi čtenáři oblíbené. Toto kritérium však autorka aplikuje jen na analýzu seznamů literatury, když pak navrhuje konkrétní pracovní listy, zabývá se výlučně literaturou žánrovou (fantasy, young adult). Fakt je ten, že tato kritéria nejsou zcela zřetelně a explicitně v práci popsána, ač je například z deskripce seznamů zřejmé, že kritéria na začátku práce vymezena byla a že používána jsou.

Pohledem didaktické aplikace problematiky za stěžejní považuji následující problémy, parafrázuji otázky, které autorka v práci klade: Lze bez jakýchkoli modifikací využít postupy,

kteří jsou využívány při rozborech textů probíraných na středních školách v rámci literárního kánonu, nebo je potřeba zvolit jiné otázky, stavět studenty před nové problémy? Je možné na textech populární literatury ověřit stejné znalosti v rámci maturitní zkoušky jako v případě textů „vysoké“ literatury?

Ve vztahu k didaktickému výkladu young adult literatury pak z pojednaných příkladů implicitně vyplývají určité závěry o práci s takovými typy textů. Je škoda, že diplomantka tyto závěry neformuluje explicitněji, a to i za cenu, že by musela omezit šíři příkladových textů, s nimiž pracuje. V rámci poslední části práce, na pracovních a metodických listech k populární literatuře, se ukazuje, že mnohem funkčnější je diskuse o mimotextových záležitostech populární literatury, nikoli analýza textů samotných, protože ty samy o sobě nejsou schopny produkovat řetězce významů, ale jako by ukrývaly pouze jeden směr čtení, resp. výkladu po dějové linii. Bohužel ani sama autorka se nevyvarovala toho, že by do tohoto dějového výkladu na některých místech nesklouzla.

Jako jeden z příkladů úvah o specifikách žánrové literatury ve škole bych se ráda zastavila u autorčiny reflexe, proč je k interpretaci a diskusi ve škole vybírán zpravidla první díl z mnohačetných sérií. Diplomantka píše, že první díl se ve středu pozornosti ocitá zřejmě proto, že můžeme jen obtížně samostatně interpretovat následující díl bez znalosti dílů předchozích. Pokud studenti neznají celou sérii, spíše si zvolí první díl, který je uvede do děje, než aby volili jeden z dílů následujících, ve kterém by jim mohly chybět souvislosti. Jenže z hlediska analýzy textu může být argument jiný, abychom postihli „zvláštnosti“ nebo zákonitosti takových typů textů, zpravidla postačí jen jedna část, protože z hlediska výstavby nebo strategie vyprávění reprezentuje celek, v návazných titulech zpravidla k ničemu nového nedojdeme. Diplomantka však tuto tezi může v diskusi sama potvrdit, či vyvrátit.

Na tvorbě pracovních listů se docela zajímavě také ukázala pružnost (resp. spíše nepružnost) současného konceptu ústní maturitní zkoušky. Analýza nemůže být koncipována schematicky, jen na základě předem připraveného manuálu, ale musí reflektovat i samotný výběr textu. Práce s populární literaturou paradoxně klade na učitele větší nárok, je třeba, aby byl velmi dobře obeznámen s kontextem, paratextovými jevy, způsoby propagace apod. Tento aspekt se diplomantce na některých místech textu podařilo vybalancovat více, někde méně.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a celkově ji navrhuji hodnotit jako **velmi dobrou**.